

SAKARYA
ÜNİVERSİTESİ

İş Sağlığı ve Güvenliği

Ders 2. Temel Hukuk

İçerisinde yaşadığımız dünyadaki canlıların hareketlerini düzenleyen muhtelif kurallar vardır. Etrafımızda canlılar alemindeki bilinçli ya da bilinçsiz bu düzeni kolaylıkla görürüz. Örneğin tilkinin avını saklaması; kırlangıcın yuva yapıp neslini devam ettirmesi vb.

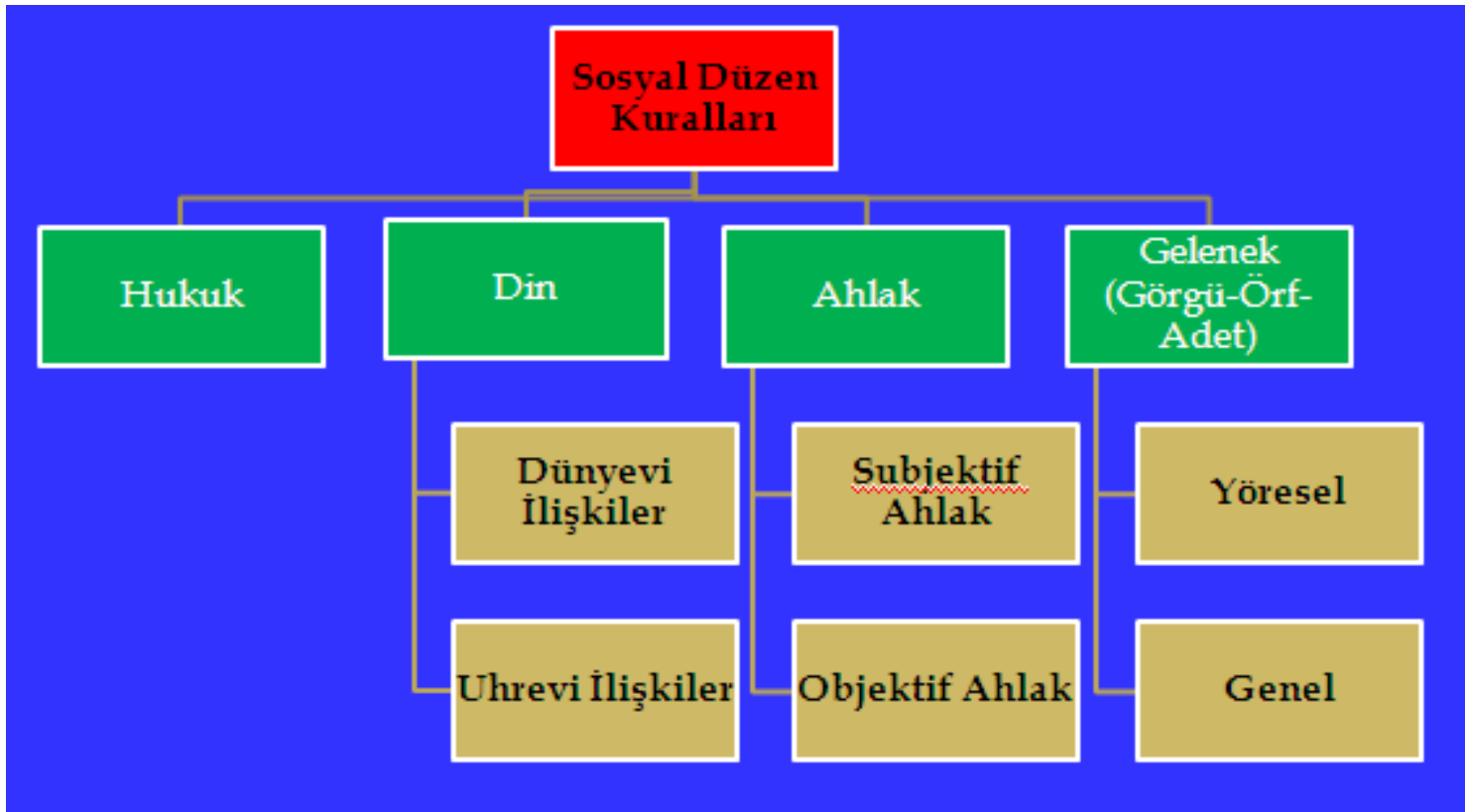
Düşünen ve konuşan insan doğumundan ölümüne kadar kendisini birçok **bağlarla sarılmış** olarak algıladığı bir toplumun içinde yaşar.

Toplumda yaşarken güçlerini kullanırlar. Bu güçlerin başıboş değil bir düzen içerisinde kullanılması gerekir. Bu düzende ancak konulacak kurallarla gerçekleşir.

Bu kurallar bazen yetkiyi, bazen ödevi bazen de her ikisini de insana yükler.

Sosyal Düzen Kuralları

Sosyal, toplumla ilgili toplumsal demektir. Sosyal düzen kurallarının amacı toplumda bir düzen kurmaktır.

Sosyal düzen kuralları arasındaki ilişki

Hukuk Kavramı

Hukuk; bireyin bireyle, bireyin devlet ve malla olan ilişkilerini düzenleyen kurallar bütünüdür.

Kuşkusuz bu tanımı biraz daha açarak, “devletin diğer devletlerle” ya da “uluslararası kurum ve kuruluşlarla” olan ilişkilerini de bu tarife ekleyebiliriz.

Böylece hukuk, hem ulusal sınırlar içindeki kişilerin (gerçek ve tüzel) ve hem de ulusal sınır ötesinde bulunanların münasebetlerini tanzim eder, yön verir.

Hukuk Kavramı

- **Hukuk**, belli bir toplumda, belli bir zamanda yürürlükte olan, devletçe yaptırıma bağlanmış toplumsal davranış kuralları bütünüdür.

Başka bir tanımla,

- **Hukuk**, toplum hayatında kişilerin birbirleriyle ve toplumla olan ilişkilerini düzenleyen ve uyulması kamu gücü ile desteklenmiş bulunan sosyal kurallar bütünüdür.

Hukuk Kavramı

- Kişiyi hukuk kurallarına uymaya, aykırı davranıştan çekinmeye zorlayan devlet gücü uygulamalarının tümünü kapsamak üzere "yaptırım"(müeyyide) deyimi kullanılır.”
- Çağdaş hukuk anlayışında; **devlet**, yaptırım gücünü tek elde toplayan bir örgüttür.

Hukuk Kavramı

- Toplum yaşamını düzenlemeleri itibariyle hukuk kurallarının, nitelik bakımından din, ahlak ve görgü kurallarından bir farkı yoktur.
- Hukuk kuralları ile diğer davranış kuralları arasından sürekli bir ilişki, karşılıklı etki ve hatta karışma mevcuttur.

Ahlak

- Ahlak “**Hulk**” kelimesinin çoğuludur. Huylar, tabiatlar anlamındadır. İnsanın yaratılışından gelen ve toplum içinde **yaşanılarak** kazanılan iyi ve güzel huylardır.
- Ahlak **iyi** davranışın, hukuk ise **haklı** davranışın ne olduğunu açıklar.
- Ahlak doğru değerlere ilişkin ortak inançla ortaya çıkar. Bunlar ise iyi(doğru) ve kötü(yanlış)’dır.

Ahlak

Hukuk kuralı ile ahlak kuralı arasındaki farklar;

1. Ahlak kuralları yükümlülük yükler yetki vermez. Hukuk ise her ikisini de verebilir.
2. Ahlak kuralının yaptırımı manevi, hukukun ise devlet gücüdür.
3. Ahlak kuralları yazılı değildir. Hukuk kuralları ise çoğunlukla yazılıdır.

DİN

Din evreni yaratan ve yöneten **insan üstü ilahi bir varlığa inanmayı ve ona itaat etmeyi emreder.** İnsanların tanrı (yaratan) ile olan ilişkilerini düzenler. Bazı dinler insanlar arasındaki ilişkileri de düzenler.

Hukuk kuralı ile din kuralı arasındaki farklar;

1. Din kuralları statik(durağan), hukuk kuralları ise dinamiktir.
2. Din kuralları uhrevidir. Allah korkusu vardır. Hukukta ise yaptırım gücü devlettedir.
3. Din kuralları hem uhrevi hem de dünyevi ilişkileri düzenler hukuk ise sadece dünyevi ilişkileri düzenler.

GÖRGÜ KURALLARI

Görgü kuralları kişilerin nasıl davranması gerektiğini düzenler. Bu kurallar toplumun tümünü veya bir bölümünü düzenler.

- **Hukuk kuralı ile görgü kuralı arasındaki farklar;**
  1. Görgü kuralları yazılı değildir. Hukuk kuralları ise ağırlıklı olarak yazılıdır. Fakat yazılı olmayan kuralları da vardır.
  2. Görgü kuralları sadece yükümlülük yükler. Hukukta ise hem yükümlülük vardır hem de yetki vardır.
  3. Görgü kurallarında yaptırım “kaba, nezaketsiz” gibi nitelendirmelerle yapılır. Hukukta ise devlet gücü vardır.
  4. Görgü kurallarını kimin koyduğu, ne zaman konulduğu bilinmez.

Sosyal Düzen Kurallarının Karşılaştırılması

Kriterler	Din kuralları	Ahlak kuralları	Gelenek kuralları	Hukuk kuralları
Tarafları	Yaratıcı-kul	Toplum-kışı	Toplum-kışı	Toplum-kışı Kışı-kışı
Biçimi	Kutsal kitapta Yazılı ve sözlü	Uygulama	Uygulama	Yazılı
Kaynağı	Yaratıcı ve kutsal güç	Belli değıl	Belli değıl	Devlet
Kapsamı	Günah-sevap	İyi- kötü	Töre-adet	Emir
Amacı	İnançlı insan yetiştirmek	İyi ve güzel olarak nitelenen davranışları yaymak	Örf ve adete uygun davranmak	Hukuka uygun davranmak
Yaptırımı	Sevap-günah Cennet-cehennem	Ahlaksız olarak nitelemek	Görgüsüz olarak nitelemek	Ceza, iptal, icra, yokluk,tazminat

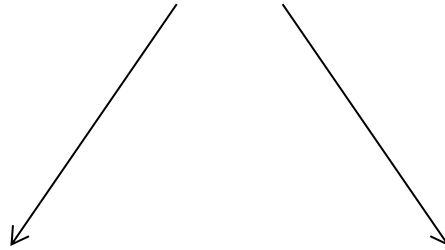
Hukukun Amaçları

- Toplum yaşamını düzenleme
- Sosyal gereksinimleri karşılama
- Adalet düşüncesini gerçekleştirme

Kamu Hukuku ve Özel Hukuk Ayrımı

Türkiye'de

Hukuk

- **Kamu hukuku** ve **Özel hukuk**" olmak üzere ikiye ayrılır.

Kamu Hukuku ve Özel Hukuk Ayrımı

- **Kamu hukuku** ilişkisinin tarafları arasında bir "**astlık-üstlük**" ilişkisi varken,
- **Özel hukuk** ilişkisinde taraflar arasında "**eşitlik**" söz konusudur.

Kamu Hukuku

- Bir ilişkide kamusal yetkinin kullanılması söz konusu ise, buna kamu hukuku kuralları uygulanır.
- Taraflardan en az biri, kamusal yetki/gücü kullanan devlet organlarından biridir.
- Bireyin iradesi etkin bir unsur değildir: Vergi, kamulaştırma
- Etkin olan altlık-üstlük ilkesidir

Kamu Hukuku Dalları

- 1) Genel Kamu Hukuku,
- 2) Anayasa Hukuku,
- 3) İdare Hukuku,
- 4) Devletler Genel Hukuku,
- 5) Ceza Hukuku,
- 6) Ceza Yargılama Usulü,
- 7) Vergi Hukuku,
- 8) Çevre Hukuku vb.

- Bireyler arasındaki ilişkileri düzenler.
- Eşitlik ilkesi egemendir.
- Devletin rolü, düzenleyicilik ve uygulayıcılıktır.
- Devlet müdahalesi bireyin hukuka aykırı davranışla karşılaştıkları yönündeki başvuruları söz konusu olduğunda gündeme gelir.
- Devlet bu noktada da tarafsız hakem rolüyle, bozulan düzenin tekrar kurulmasını sağlar.

Özel Hukuk Dalları

- 1) Medeni Hukuk
  - Kişi Hukuku,
  - Aile Hukuku,
  - Eşya Hukuku,
  - Miras Hukuku,
  - Borçlar Hukuku,
- 2) Ticaret Hukuku,
  - Ticari İşletme Hukuku
  - Kıymetli Evrak Hukuku
  - Şirketler Hukuku
  - Sigorta Hukuku
  - Deniz Ticaret Hukuku
- 3) Fikir Hukuku,
- 4) Devletler Özel Hukuku
- 5) Hukuk Yargılama usulü,
- 6) İcra ve iflas Hukuku,
- 7) İş Hukuku, vb.

Normlar Hiyerarşisi

- Yazılı hukuk kuralları arasında, bunları çıkaran organların devlet yapısı içerisindeki yeri ve önemi bakımından bir hiyerarşi bulunmaktadır. Buna **normlar hiyerarşisi** adı verilir.
- Bu normlar hiyerarşisinin gereği olarak **altta** bulunan kural kendi üstündeki kurala aykırı olamaz.

Normlar Hiyerarşisi

Bir hukuk düzeninde mevcut olan, anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik gibi normlar, dağınık halde ve rastgele değil, alt alta, üst üste bulunur.

*Bu normların arasında **altlık-üstlük** ilişkisi vardır. Buna "normlar hiyerarşisi" veya "hukuk düzeni piramidi" denir.*

Bu hiyerarşi de alt basamakta yer alan norm geçerliliğini üst basamakta yer alan normdan alır ve dolayısıyla ona uygun olmak zorundadır. Örneğin kanun anayasaya, yönetmelik kanuna aykırı olamaz.

Normlar Hiyerarşisi

Türk Hukuku normlar hiyerarşisi;

- Anayasa,
- Uluslararası antlaşmalar
- Kanun,
- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi (CBK),
- Yönetmelik,
- Yönerge,
- Tebliğ
- Genelge, tamim, sirküler
- Yönerge
- Talimat, şeklinde sıralanmaktadır.

Normlar Hiyerarşisi

- Bir önceki sayfada sıralananlar **Türk Hukuk'unun Yazılı Kaynaklarıdır.**
- Bu normlar hiyerarşisine göre,
- Kanunlar anayasaya;
- CBK'ler kanunlara ve anayasaya;
- Yönetmelikler CBK'ya, kanunlara ve anayasaya aykırı olamazlar.

Hukuk'un Kaynakları

Hukuk'un Yazılı Olmayan Kaynakları

- **Örf ve adet hukuku**, hukukun yazılı olmayan kaynağı olarak, belli bir organ tarafından konulmayan, toplum içinde zamanla kendiliğinden oluşan kurallardan meydana gelen hukuktur.

TMK madde 1.

- “Kanun, sözüyle ve özüyle değindiği bütün konularda uygulanır.
- Kanunda uygulanabilir bir hüküm yoksa, hakim, örf ve adet hukukuna göre, bu da yoksa kendisi kanun koyucu olsaydı nasıl bir kural koyacak idiyse ona göre karar verir.
- Hakim, karar verirken bilimsel görüşlerden ve yargı kararlarından yararlanır.”

Anayasa

- Hukuk normları hiyerarşisinde birinci sırada anayasa vardır.
- **Anayasa**, devletin şeklini, kişilerin haklarını ve ödevlerini, devlet organlarını ve bu organlar arasındaki ilişkileri belirten en soyut ve en genel hukuk kurallarını içeren yazılı kanun anayasadır.
- **Anayasa hükümleri**, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlar.
- **Kanunlar**, *Anayasaya aykırı olamaz*

Anayasa

- **Anayasa kuralları**, devletin temel organlarının (yani yasama, yürütme ve yargı organlarının) kuruluşunu, işleyişini ve devlet karşısında bireylerin temel hak ve hürriyetlerini düzenler.
- Ayrıca, anayasa vatandaşların hak ve hürriyetlerini güvence altına alır.

Anayasa

Anayasa, devletin özüdür ve her devletin bir anayasası vardır.

Anayasa, temel kanun olması nedeniyle diğer kanunlardan üstündür.

Anayasa, gücünü ve desteğini milletten alır ve halkoyu (referandum) ile kabul edilir.

Kanunlar

- **Kanun**, normlar hiyerarşisinde anayasadan sonra ikinci sırada yer alan bir hukuk kaynağıdır.
- Her kanun bir ihtiyaç üzerine ve bir gerekçeyle hazırlanır. Bu gerekçe, kanunun amacını, işlevini ve diğer kanun hükümleri arasındaki ilişkileri de açıklar.
- **Kanun**; Yasama organı olan TBMM tarafından hazırlanan ve kabul edilen ve Cumhurbaşkanınca yayınlanarak yürürlüğe konulan yazılı hukuk kurallarına denir.

Kanunlar

Anayasanın 7'nci maddesinde, “***Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez.***”, 8'inci maddesinde, “***Yürütme yetkisi ve görevi, Cumhurbaşkanı tarafından, Anayasaya ve kanunlara uygun olarak kullanılır ve yerine getirilir.***” ve 11'inci maddesinde de, “Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. ***Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz.***” hükmü yer almaktadır..

Kanunlar

- **Anayasanın 87’nci maddesi**, “Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerini görüşmek ve kabul etmek; ...,”
- **88’inci maddesi**, “**Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir.**”,
- **89’ uncu maddesi ise**, “... Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanınca geri gönderilen kanunu üye tamsayısının salt çoğunluğuyla aynen kabul ederse, kanun Cumhurbaşkanınca yayımlanır; ...” şeklindedir.

Kanun yapma yetkisi sadece TBMM’de dir.

Kanunlar

- Milletvekillerinin, kanun teklif etmeye ilişkin yetkisinin **tek istisnası, bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerinin** Anayasanın 161'inci maddesi gereğince **Cumhurbaşkanı tarafından TBMM'ye sunulmasıdır**
- Cumhurbaşkanı tarafından geri gönderilen kanunların TBMM'nin salt çoğunluğuyla aynen kabulü halinde Cumhurbaşkanınca yayımlanır.
- Bir kanunun yürürlüğe girmesi için **TC. Resmi Gazete'sinde** yayınlanması gerekir.
- Bir kanunun yürürlük tarihi belirtilmemişse yayınlandığı gün yürürlüğe girer

Genel Kanun - Özel Kanun Ayrımı

- **Genel Kanunlar;** Bir hukuk dalının tümünü ya da büyük bir bölümünü düzenleyen kanundur. **Örnek;** Borçlar Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Medeni Kanun, Türk Ticaret Kanunu
- **Özel Kanunlar;** Bir hukuk dalının sınırlı bir bölümünü düzenleyen kanunlardır. **Örnek;** İş Kanunu, Soyadı Kanunu, Gayrimenkul Kiraları Hakkındaki Kanun gibi..

Kanunların Yürürlükten Kalkma Şartları

Bir Kanunun yürürlükten kalkma şartları çeşitli biçimlerde olabilir ;

- Sonradan yapılan bir başka kanunla,
- Kanunun süresinin dolmasıyla ,
- Anayasa Mahkemesince, Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmesiyle yürürlükten kalkar.

Uluslararası Antlaşmalar (AY m.90)

- Anayasanın 90. maddesinde düzenlenmiştir.
- Türkiye'nin, yabancı devletlerle veya milletlerarası kuruluşlarla yaptığı bir **antlaşmanın geçerlilik kazanması** Türkiye Büyük Millet Meclisinin, sözü geçen antlaşmayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır.

Uluslararası Antlaşmalar (AY m.90)

- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş **Uluslararası antlaşmalar** *kanun hükmündedir.*
- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş **Uluslararası antlaşmalar** hakkında **Anayasaya aykırılık** iddiası ile **Anayasa Mahkemesine** *başvurulamaz.*
- Usulüne göre yürürlüğe konulmuş *temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda uluslararası antlaşma hükümleri esas alınır.*

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK)

Anayasanın 104. maddesine göre;

- Cumhurbaşkanı, **yürütme yetkisine ilişkin konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir.**
- Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleriyle dördüncü bölümde yer alan siyasi haklar ve ödevler Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle düzenlenemez.
- Anayasada münhasıran kanunla düzenlenmesi öngörülen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz.
- Kanunda açıkça düzenlenen konularda Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarılamaz. Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kanunlarda farklı hükümler bulunması halinde, kanun

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri (CBK)

hükümleri uygulanır.

- Türkiye Büyük Millet Meclisinin aynı konuda kanun çıkarması durumunda, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi hükümsüz hale gelir.
- Cumhurbaşkanı, kanunların uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, yönetmelikler çıkarabilir.

Anayasanın 123. maddesinde ise,

- **”Kamu tüzelkişiliği, kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulur.”** hükmü yer almaktadır. Yani kamu tüzel kişiliğinin Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle de kurulabilir.

Anayasada Olağanüstü Hal Yönetimi Dönemlerinde Cumhurbaşkanının Yetkileri

Cumhurbaşkanının yetkileri anayasanın olağanüstü hal yönetimini düzenleyen 119'uncu maddesinde; "... Olağanüstü hallerde Cumhurbaşkanı, olağanüstü halin gerekli kıldığı konularda, 104 üncü maddenin 17. fıkrasının 2. cümlesinde belirtilen sınırlamalara tabi olmaksızın Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarabilir. Kanun hükmündeki bu kararnameler Resmî Gazetede yayımlanır, aynı gün Meclis onayına sunulur. Savaş ve mücbir sebeplerle Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanamaması hâli hariç olmak üzere; olağanüstü hal sırasında çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri üç ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülür ve karara bağlanır. Aksi halde olağanüstü hallerde çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnamesi kendiliğinden yürürlükten kalkar." şeklinde düzenlenmiştir.

Yönetmelikler

- **Cumhurbaşkanlığı, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri (Üniversiteler, Belediyeler, TRT, KİT'ler vb.), kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve CBK'lerin uygulanmasını sağlamak üzere ve ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla yönetmelikler çıkarabilirler.**
- **Yönetmeliklerin Cumhurbaşkanı tarafından imzalanmaları da gerekmez.**
- **Yönetmeliklerin yürürlüğe girmesi için Resmî Gazetede yayınlanması da şart değildir.**
- Kanunlara ve CBK'lara aykırı olan yönetmelikler mahkemelerce uygulanmaz.

Yönetmelikler

- Yönetmelikler için belli bir şekil şartı getirilmemiştir.
- Danıştay'ın incelemesinden geçirilmesi **şartı yoktur.**
- **Yönetmelikler, kanunlara ve CBK'lara aykırı olamaz.**
Kanunlara ve CBK'lara uygunlukları idari yargının denetimine tabidir.
- **İdareler,** kendi görevi ve iç işleyişi ile ilgili olarak **yönetmelik** çıkarabilir.

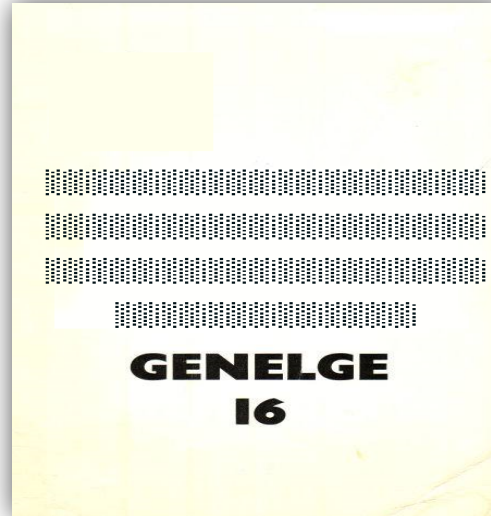
Tebliğ

- Hukuksal durumları ilgili kimselere duyurmak üzere, üst makamlarca yapılan açıklamalardır.
- Bunlar hiyerarşik yönden kendinden önce gelen yasal düzenlemelere (yönetmelik, CBK, kanun) aykırı olamazlar.

Genelge

Üst yönetim birimlerince, özellikle yasal düzenlemelerin **nasıl yorumlanması** ve **uygulanması gerektiği** hususlarında alt yönetim kademelerine ve bütün ilgilere gönderilen ayrıntılı düzenlemelerdir. Bazen genelge, "**tamim**" veya "**sirküler**" olarak da anılır.

Yönerge

Herhangi bir konuda takip edilecek yol ve yöntem için üst makamlardakiler tarafından astlara verilen buyruğa (**yönerge**) denir.

Bazen bu hukuksal kavram “**talimat**” ya da “**direktif**” olarak adlandırılır.

Üstün asta vereceği **talimatın yasalara uygun olması gerekir**. Yasaya uygun olmayan talimatı ya da direktifi astın yerine getirmesi istenemez.

Üstün ısrarı halinde bunun asta yazılı yapması icap eder.

Hukukta Kişi Kavramı

Kişi: Hukukta "kişi", *hak ve borçlara sahip olabilen varlıklara verilen isimdir.*

Kişilik: "Kişilik" *kişiye bağlı hukukça korunan değerlerin bütünüdür.*

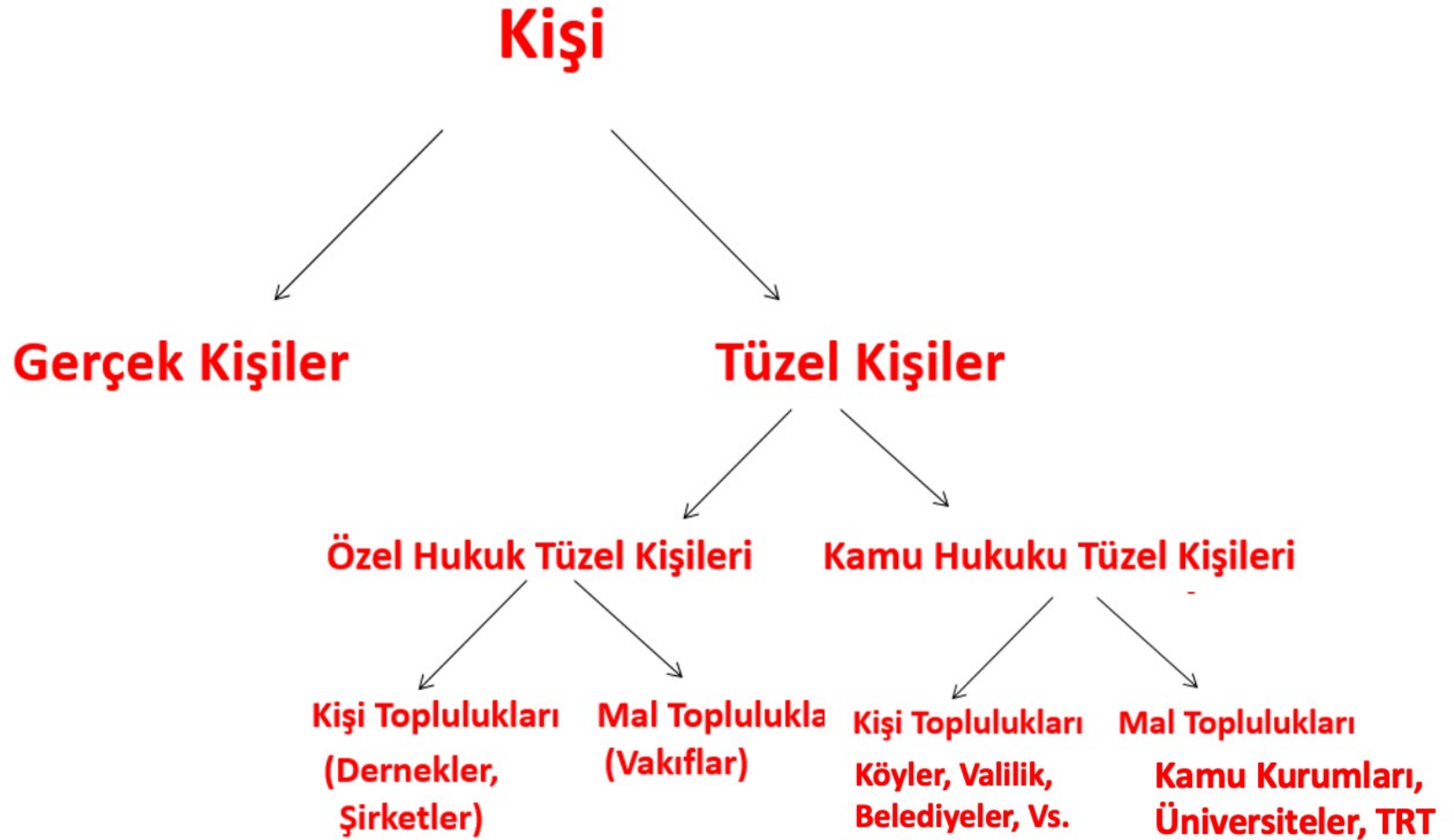
"Kişi" olmanın bazı sonuçları vardır:

- (1) Kişiler irade açıklayabilirler.
- (2) Kişiler, hukuki işlemler yapabilirler.
- (3) Kişiler malvarlığına sahip olabilirler.
- (4) Kişiler, hak ve borç altına girebilirler.
- (5) Kişiler sorumluluk sahibidirler.
- (6) Kişiler, mahkemeler huzurunda davacı ve davalı olabilirler.

Gerçek Kişiler-Tüzel Kişiler

- **Kişiler**, "gerçek kişiler" ve "tüzel kişiler" olarak ikiye ayrılır.
- *Gerçek kişiler insanlardır.*
- **Tüzel Kişi:** Kendisini oluşturan gerçek kişilerin üzerinde ve onlardan bağımsız bir varlığı ve belirli bir amacı bulunan *kişi ya da mal topluluğudur.*
- **Tüzel kişiler;** kendi içinde *özel hukuk tüzel kişileri* ve *kamu hukuku tüzel kişileri* olarak ikiye ayrılır.

Hukukta Kişi Kavramı

Hukukta Bilinmesi Gereken Bazı Kavramlar

- **Borç:** İki kişiden birinin diğerine karşı yerine getirmekle yükümlü olduğu davranış (*edim*).
- **Hukuki işlem:** Hukuki sonuç elde etmek amacıyla yapılan irade açıklamasıdır.
- **Sözleşme:** *İki tarafın (kişinin) karşılıklı ve birbirine uygun irade açıklamasıyla ortaya çıkan hukuki işlemdir.*
- **Haksız fiil:** Hukuka aykırı, kusurlu (kasıt-ihmal), zarar doğuran eylem ve davranışlardır.
- **Sebepsiz zenginleşme:** *Bir kimsenin malvarlığında haklı bir neden olmaksızın diğer bir kimsenin malvarlığı zararına çoğalması ya da azalmamasıdır.*

Hukukta Bilinmesi Gereken Bazı Kavramlar

- **Hukuki sorumluluk**, bir bireyin bir haksız fiilden ya da borca aykırılıktan ötürü başkalarına verdiği zararı tazmin etme (giderme) yükümlülüğü altına girmesidir.
- **Ceza Sorumluluğu ise**, suç işleyen bir kişinin ceza yaptırımıyla karşılaşabilirliği. Ceza sorumluluğunun başlıca özelliği bireysel bir sorumluluk olmasıdır.
- **Temsil** : Hukuki işlemleri genelde insanlar bizzat kendileri yapar. Hasta, uzakta, uygun zaman olmaması, konuyu yeterince bilmemek gibi nedenlerle hukuki işlemlerin **birisinin hesabına ve/veya adına başkası tarafından yapılmasını sağlayan bir hukuki kuruma** gereksinim duyulur. Bu kurum **temsildir**. Temsil ilişkisinde daima üç kişi bulunmalıdır.

Hukukta Bilinmesi Gereken Bazı Kavramlar

- **Muvazaa**, iki tarafın iradesi ile beyanları arasında istenerek meydana getirilen bir uygunsuzluk hali, tarafların gerçekte istemedikleri bir sözleşmeyi üçüncü kişileri aldatmak maksadıylayapmaları hususunda anlaşmalarıdır.
- Başka bir anlatımla **tarafların üçüncü kişileri aldatmak amacıyla gerçek iradelerine uymayan bir muamele yapmaları, fakat görünüşteki bu muamelenin kendi aralarında geçerli olmayacağı hususunda anlaşmalarıdır.**

Hukukta Bilinmesi Gereken Bazı Kavramlar

Müteselsil Borçluluk, bir irade açıklaması veya kanun hükmü dolayısıyla bölünebilir bir edimin birden çok borçlusundan **her birinin edimin tamamını ifa etmekle yükümlü bulunduğu**; alacaklının ise edimi **borçlulardan dilediği birinden istemeye yetkili olduğu** ve borçlulardan birinin ifası ile diğerlerinin bu oranda borçtan kurtulduğu birlikte borçluluk halidir.

Hukukta Bilinmesi Gereken Bazı Kavramlar

5237 sayılı TCK'ya göre ceza sorumluluğunun temeli, kast ve taksire dayanan kusur sorumluluğudur. Kanun, suçlar nedeniyle kusur sorumluluğunu iki kategoride dört farklı şekilde düzenlemiştir:

1. Kasta Dayanan Kusur Sorumluluğu

1. Doğrudan kast,
2. Olası kast.

2. Taksire Dayanan Kusur Sorumluluğu

1. Basit taksir,
2. Bilinçli taksir.

Hukukta Bilinmesi Gereken Bazı Kavramlar

- **Doğrudan kast;** bilerek ve isteyerek suçun kanuni tanımındaki fiilin işlenmesidir. **Örneğin, kıraathanede bir kimseye ateş ederek öldüren kişi doğrudan kast ile insan öldürme suçu işlemiş** olur.
- **Olası kast;** suçun kanuni tanımındaki fiilin gerçekleşebileceğinin mümkün veya muhtemel bir şekilde “öngörülmesine” rağmen, sonucun meydana gelmesinin göze alınması, adeta “olursa olsun” biçimindeki bir düşünceyle fiilin işlenmesidir. **Örneğin, kıraathanede ateş eden fail, kırathanenin kalabalık olması nedeniyle öldürmek istediği kişi dışında başka kimselerin de zarar görebileceğini düşünmelidir.** Tercih etmese, istemese bile başkalarının da zarar görmesi mümkün veya muhtemel olmasına rağmen, **bunu göze alarak kıraathanede bir kişiyi öldürmeye çalışırken kurşunların sekmesi sonucu başkalarını da yaralayan fail, olası kast ile yaralama suçundan yargılanır.**

Hukukta Bilinmesi Gereken Bazı Kavramlar

- **Basit taksir**; failin öngörülebilir bir neticeyi “öngörmeyerek” dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı bir hareketle fiili işlemesidir. Basit taksir için “*bilinçsiz taksir*” , “adi taksir” gibi ifadeler de kullanılmaktadır. **Örneğin, gerekli iş güvenliği önlemlerini almayarak işçi çalıştıran işveren, iş kazası neticesinde yaralanmaya neden olursa basit taksirle insan yaralama suçu işlemiş olur.**
- **Bilinçli taksir**; failin “öngördüğü” neticeyi istememesine rağmen, kural ihlali yaparak veya şans, kişisel yetenek vb. etkenlere güvenerek hareket etmesi ile fiili işlemesidir. **Örneğin, sollama yasağı bulunan bir yolda sollama yaparak ölüme neden olan kişi bilinçli taksirle ölüme neden olma suçu nedeniyle cezalandırılır.**

- **TEŞEKKÜRLER**